

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(درس هشتم : روش بندگی)

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ» «نساء/۴۳»

(ای کسانی که ایمان آورده‌اید! در حال مستی به نماز نزدیک نشوید، تا آنکه بدانید چه می‌گویید).

روش بندگی و عبادت را باید از قرآن و عترت آموخت. آنگونه که آدرس هر خانه را باید از صاحب خانه گرفت. ما به بعضی از آن‌ها اشاره می‌کنیم:

۱- آگاهانه

حدیث: دو رکعت نماز عالم، بهتر از هفتاد رکعت نماز جاهل است. (سفینه البحار/ کلمه «نظر»)

و رسول خدا (ص) فرموده: از نماز، آن قسمتی مورد قبول است که انسان بر اساس تعقل و آگاهی بخواند.

در حدیث دیگر است: عابدی که از روی فهم و درک عبادت نکند، همچون الاغ آسیاب حرکت می‌کند ولی در جا می‌زند و پیش نمی‌رود. (سفینه البحار/ کلمه عبد)

۲- عاشقانه

آنگونه که بیمار، از غذای لذیذ، لذت نمی‌برد، عبادت کنندگان بی شوق هم، لذتی از پرستش نمی‌برند. عبادت باید همراه محبت و عشق و نشاط و لذت باشد، نه همراه کسالت و بیحالی و افسرده دلی.

امام صادق (ع) فرموده: «لَا تُكْرَهُوا إِلَى أَنْفُسِكُمُ الْعِبَادَةَ»: عبادت را به خودتان تحمیل نکنید.

آنگونه که برای دیدار يك شخصیت محبوب و بزرگ، نشاط و شوق می‌یابیم، برای دیدار با خدا و پرستش در آستان او هم باید قلبی مشتاق و با نشاط بیابیم. اولیاء دین و معصومین (ع) چنان شیفته لحظه دیدار با خدا بودند و چنان عاشقانه نماز و عبادت داشتند که شگفت آور است.

۳- خالصانه ؛

گوهر خلوص، به عبادت‌ها ارزش و اعتبار می‌بخشد و عبادتی که خالص برای خدا نباشد و ریا، نفاق و شهرت‌طلبی و عوام‌فریبی باشد، فاقد ارزش است و نزد خداوند هم پذیرفته نیست. قرآن :

بگو: همانا نماز من و عبادات من و زندگی من و مرگ من برای خداوند، پروردگار جهانیان است. «انعام/۱۶۲»

۴- خاشعانه

خشوع، آن توجه قلبی به پروردگار و داشتن حالتی است که مناسب با عظمت خداوند است. پرستش خدا باید همراه با قلبی سرشار از احساس عظمت خدا و کوچکی و نیاز در مقابل او باشد. (مؤمنون/۳)

این خشوع قلبی، باید سراسر وجود اهل عبادت را فرا بگیرد. راه بدست آوردن آن، اینست که نمازگزار، چنان عبادت کند که گویا خدا را می‌بیند و ذلت و کوچکی خویش را در برابر قدرت و عظمت او حسّ کند.

۵- مخفیانه

رسول خدا (ص) فرموده: پاداش عبادتی بیشتر است که مخفی‌تر باشد. و چه بسا عبادت‌های انسان، چه بسا با عجب و ریا و خودنمایی تباه می‌شود. راه غلبه بر این آفت، عبادت‌های پنهانی است. (بحارالانوار/ج ۷۰/ص ۲۵۱).

گرچه مواردی هست که به دلایلی اسلام، دستور به عبادت‌های علنی (مثل نماز جماعت و جمعه و حجّ) داده است. چرا که نماز جماعت در مسجد، برتر از نماز فرادی در خانه است.